

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Класичний фаховий коледж

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ВИКОНАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «МЕНЕДЖМЕНТ»

для здобувачів початкового (короткого циклу) рівня вищої освіти
зі спеціальності 073 Менеджмент

Іващенко М.М. Методичні рекомендації до виконання, оформлення та захисту курсової роботи з дисципліни «Менеджмент» для здобувачів початкового (короткого циклу) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 Менеджмент. Конотоп: КФК СумДУ, 2021. 26 с.

В методичних рекомендаціях сформульовано мету і завдання курсової роботи, визначено структуру та зміст роботи, наведено характеристику етапів виконання курсової роботи, вимоги до оформлення та методичні поради до її виконання, описано порядок захисту та критерії оцінювання курсової роботи.

Затверджено рішенням циклової комісії «Менеджмент», протокол № 1 від 31.08.2021 р.

ЗМІСТ

1 Мета і завдання курсової роботи	4
2 Зміст курсової роботи	4
3 Етапи виконання курсової роботи	7
4 Критерії оцінювання курсової роботи	14
Додаток А. Зразок заяви на написання курсової роботи	16
Додаток Б. Зразок заяви про запобігання академічного плагіату	17
Додаток В. Рекомендована тематика курсових робіт	18
Додаток Г. Зразок оформлення плану (змісту) курсової роботи	21
Додаток Д. Приклади оформлення бібліографічного опису списку використаної літератури	22
Додаток Е. Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи	25

1 МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з дисципліни «Менеджмент» являє собою один з елементів навчального процесу зі спеціальності 073 Менеджмент, що формує у майбутніх молодших бакалаврів менеджменту здатність до самостійного пошуку, узагальнення, систематизації, актуалізації, закріплення та поглиблення знань за обраною темою, цілеспрямоване їх використання, вироблення навичок щодо самостійного вирішення завдань та обґрунтування пропонованих рішень, узагальнення і логічний виклад матеріалу, дотримання вимог щодо оформлення наукових робіт.

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження здобувача освіти.

Основними завданнями курсової роботи є:

- формування системи знань про менеджмент організацій;
- обґрунтування актуальності, розкриття змісту та сутності обраної теми дослідження;
- опанування методики роботи зі спеціальною літературою, систематизація та узагальнення зібраного матеріалу;
- виконання поставлених завдань щодо предмету дослідження;
- формування та обґрунтування висновків щодо сутні проблеми дослідження;
- формування навичок щодо прийняття управлінських рішень на основі наукового підходу.

2 ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота складається з таких структурних частин: вступу, основної частини (1 розділ – аналізу літературних джерел; 2 розділ – аналітичного розділу), висновків, списку використаної літератури, додатків.

Вступ є першою структурною частиною курсової роботи. Він розкриває сутність і стан проблеми (завдання), яка розглядається в роботі, її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Рекомендується наступна структура вступу: обґрунтування актуальності теми, визначення мети і задач, об'єкту та предмету, методів дослідження.

Далі подано їх коротку характеристику.

Актуальність теми обґрунтовується шляхом критичного аналізу та порівняння поставленої проблеми з відомими її розв'язаннями з урахуванням доцільності розробки обраної теми для галузі управління та адміністрування. Обґрунтування актуальності не повинно бути багатослівним, достатньо на третині сторінки висловити сутність проблеми, що розглядається.

Мета і завдання дослідження, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети, формулюються відповідно до обраної теми та обраних шляхів її дослідження. Не слід використовувати при формулюванні мети такі

слова, як «дослідження» або «вивчення», тому що вони вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Для постановки мети краще використовувати слова, такі як: «класифікувати...», «обґрунтувати...», «узагальнити...», «розкрити...» тощо.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і вивчається. Проблема – це невідповідність між фактично існуючим і бажаним станом об'єкта в реальній дійсності. Отже об'єктом дослідження можна визначити як процес або явище, суспільні відносини, що породжують проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта, це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в курсовій роботі, є головними, визначальними. Предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт: вони співвідносяться між собою як загальне і часткове. Предмет дослідження перебуває в межах об'єкта і, як правило, визначає тему курсової роботи.

Методи дослідження, використані для досягнення поставленої в роботі мети, перераховуються коротко. Найчастіше використовуються загальнонаукові методи пізнання (наприклад, аналіз математичний, статистичний, структурно-логічний, порівняльний, вербально-описовий, розрахунково-конструктивний.), а також специфічні управлінські підходи, такі, як процесний (процедурний) підхід (акцент на визначенні ефективності виконання функцій управління), системний (системно-кібернетичний) підхід (розгляд організації як відкритої системи складових – ресурсів, підрозділів тощо), ситуаційний підхід (розгляд ситуацій та пошук оптимального варіанту дій для кожної з них).

Обсяг вступу – 1-2 сторінки.

Розділ 1. Аналіз літературних джерел. Основна частина роботи починається з аналізу літературних джерел та запропонованих в них підходів до розв'язання поставлених питань. В огляді літератури здобувач освіти окреслює основні етапи досягнення наукової думки за обраною проблемою дослідження. Стисло висвітлюючи теоретичні здобутки, треба назвати ті питання, що знайшли та/або не знайшли свого вирішення. Коректні посилання на літературні джерела в цьому розділі є обов'язковими. Загальний обсяг теоретичної частини першого розділу не повинен перевищувати 15 сторінок. Рекомендується розглядати питання у такому порядку:

Понятійно-категоріальний апарат дослідження. В цьому підрозділі наводяться означення основних понять, які стосуються обраної теми. Там, де є різні інтерпретації, бажано навести їх із вказівкою тих варіантів, до яких схиляється здобувач освіти.

Аналіз стану та особливостей проблеми, що розглядається. В цьому підрозділі розглядається динаміка розвитку проблемного питання в теорії управління, характеризується її стан як у вітчизняній теорії та практиці управління, так й в іноземній. Наводиться еволюція розробок щодо предмету дослідження, здійснюється їх критичний аналіз. Також в даному розділі

можуть бути охарактеризовані існуючі підходи до класифікації та висвітлені фактори, що впливають на предмет дослідження.

Розділ 2. Аналітичний розділ. Цьому розділу роботи обов'язково повинен бути притаманний аналітичний характер. Залежно від характеру обраної проблеми висвітлюються існуючі методики її аналізу і оцінки, їх переваги та недоліки. Зокрема, у цьому розділі здійснюється аналіз системи показників, які дозволяють оцінити різні сторони предмету дослідження (рівень, сутність, властивості, особливості, характер змін). В цій частині роботи розгляд теоретичних положень має супроводжуватися (за можливістю) аналізом статистичної інформації, прикладами з практики управлінської діяльності. Доречним буде розглянути соціально-психологічні аспекти предмету дослідження. У цій частині курсової роботи здобувач освіти повинен продемонструвати свої знання з питань, що досліджується, вміння узагальнювати матеріали, послідовно їх викладати, робити висновки, обґрунтовувати свої пропозиції.

Залежно від специфіки обраної проблеми особливу увагу слід надати висвітленню особливостей прояву та розв'язання досліджуваної проблеми у практиці вітчизняних підприємств (зокрема, залежно від їхньої галузевої належності або організаційно-правової форми), використовуючи аналіз статистичної інформації щодо предмету дослідження. Інформаційну базу мають складати публікації у періодичних виданнях, статистичні щорічники, монографії, спеціальна література з обраної проблематики.

Загальний обсяг теоретичної частини першого розділу не повинен перевищувати 15 сторінок.

У **висновках** (2-3 сторінки) потрібно стисло викласти основні результати проведеного дослідження і визначити, якою мірою вирішені завдання та досягнута мета курсової роботи, що були сформульовані у вступі. Висновки мають містити резюме по висновках з усіх двох розділів. Студент має дати коротку анотацію роботи, у якій коротко і ясно викласти теоретичні засади роботи, перерахувати основні аналітичні висновки за результатами дослідження.

На початку формування висновків рекомендовано використовувати таку мовну конструкцію, а саме: «У відповідності до поставленої мети та завдань дослідження отримано такі висновки:

1. ...
2. ...
- і т.д.».

Загальний обсяг висновків – до 3-х сторінок.

Список використаної літератури повинен включати складений за чинними правилами перелік усіх використаних літературних джерел (див. Додаток В). Рекомендована навчальна література для виконання курсової роботи наведена в шостому розділі цих методичних вказівок, перелік спеціальної літератури залежить від обраної здобувачем освіти теми. Інформаційною базою висвітлення практичних засад розв'язання обраної проблеми є спеціальна монографічна література та періодичні видання.

Додатки оформлюються в разі необхідності для того, щоб не завантажувати основний текст курсової роботи великою кількістю ілюстративного матеріалу. Обсяг додатків не обмежується. Це можуть бути громіздкі таблиці, схеми, рисунки та ін.

3 ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи з дисципліни «Менеджмент» доцільно проводити в такій послідовності:

- 1) вибір теми курсової роботи;
- 2) складання плану роботи;
- 3) збір матеріалу та написання теоретичного та аналітичного розділів;
- 4) оформлення роботи;
- 5) захист роботи.

Вибір теми курсової роботи. Тему курсової роботи здобувачі обирають самостійно із запропонованого циклової комісії переліку. Втім, за узгодженням з керівником (викладачем) здобувач освіти може сформулювати тему курсової роботи самостійно, що не зазначена в запропонованому переліку. При формулюванні теми курсової роботи слід використовувати лаконічні та однозначні формулювання; орієнтувати тему на програмні результати навчання відповідно до освітньої програми. За узгодженням з керівником (викладачем) курсова робота може бути комплексною, що передбачає її спільне виконання 2-3 здобувачами освіти.

До остаточного затвердження тематики можливим є корегування теми відповідно до пропозицій здобувача освіти з метою стимулювання творчого пошуку та самостійності дослідження. Після визначення теми дослідження має бути обґрунтовано дослідницьке завдання. Вибираючи тему курсової роботи з тематики, запропонованої цикловою комісією, здобувач освіти повинен зорієнтуватись у тому, щоб дослідження, здійснене в процесі розробки курсової роботи, можливо було продовжити в подальших наукових пошуках.

Тематика курсових робіт затверджується протоколом циклової комісії на її засіданні за поданням керівника (викладача), який здійснюватиме подальше керівництво курсовими роботами. Обрання теми курсової роботи оформляється написанням здобувачем освіти заяви визначеного зразка (див. додаток А). Перелік запропонованих тем наведено у Додатку В.

Складання плану роботи. План курсової роботи є основою проведення дослідження і вказує напрями досягнення мети, вирішення всіх поставлених завдань, тож він створюється після визначення теми, цілей та задач дослідження. Він має відображати всі етапи наукового дослідження, бути логічно осмисленим і відповідати певним вимогам, зокрема, відповідати наведеній вище структурі курсової роботи. Структура плану – складна, він вміщує конкретну деталізацію досліджуваних аспектів, проте слід уникати його зайвого ускладнення, що може негативно вплинути на можливість його

сприйняття, ускладнить роботу над дослідженням. У Додатку Г наведено приклад плану (змісту) курсової роботи за заданою тематикою.

Збір матеріалу та написання теоретичного та аналітичного розділів.

Цей етап є основою для написання курсової роботи. Його мета – визначення зв'язків між темою дослідження й економічним середовищем, виявлення загальних закономірностей. На цьому етапі проводиться аналіз існуючих підходів, точок зору на обрану тему. Рекомендована структура теоретичного розділу роботи, що є завершенням теоретичного дослідження, наведена вище. Серед джерел теоретичної інформації найважливішими є книги, брошури, статті, тези доповідей, монографії, довідники, словники, важливе місце також займають офіційні документи, що вміщують матеріали законодавчого, нормативного чи директивного характеру. Оперативним джерелом інформації є періодичні видання. Останнім часом в навчальній та науковій роботі широко використовуються електронні засоби зберігання та передачі інформації, зокрема, мережа Інтернет. Серед вторинних документів і видань слід відмітити довідкові (довідники, словники); оглядові (вміщують концентровану інформацію, отриману в результаті відбору, систематизації та логічного обґрунтування повідомлень з великої кількості першоджерел з певної теми за певний проміжок часу); реферативні (реферативні журнали та збірники).

Досліджуючи спеціальну літературу, що стосується конкретної теми курсової роботи, рекомендовано опрацювати й загальну літературу. Саме вона дасть змогу виявити та показати місце досліджуваного понятійно-категоріального апарату в системі загальних наукових понять. Тому вивчення матеріалу за обраною темою із загальних джерел, дасть змогу виявити основні питання, з якими стикається дана тема, що допоможе вести пошук нового матеріалу. Аналіз і дослідження наукової літератури необхідно здійснювати за наступними етапами:

- 1) ознайомитись із науковою публікацією в цілому за назвою його заголовку;
- 2) прочитати весь матеріал публікації в порядку послідовності розміщення матеріалу;
- 3) вибірково зупинитись на окремих частинах твору, що найбільше зацікавило автора;
- 4) виписати тези із прочитаного матеріалу, що представляє важливість для написання роботи;
- 5) критично оцінити виписаний матеріал, відредагувати його та здійснити запис як фрагменту тексту майбутньої курсової роботи.

При роботі з науковою літературою та документами здобувачам освіти рекомендується робити нотатки. Нотатки виконують на окремих картках. Картки дозволяють створити робочу картотеку, яку досить легко поповнювати і контролювати:

1. Джерела, тобто праці основного персонажа вашої роботи, його сучасників, біографічні документи і офіційні документи;
2. Дослідження, тобто праці написані на цю тему на основі джерел;

3. Допоміжна література (словники, довідники, енциклопедії).

Проблема цитування та узагальнення посідає важливе місце при роботі з джерелами. При виконанні дослівних виписок, які пізніше в тексті можуть стати цитатами, потрібно бути особливо обережними. Переписувати потрібно дослівно, включно з помилками і знаками пунктуації. Цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне. Цитуючи, здобувач освіти повинен дотримуватися кількох формальних правил, таких як:

- цитата повинна бути дослівною;
- цитата не повинна бути надто довгою;
- цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у примітці;
- вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трикрапкою...;
- пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках – [];
- цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Картки можна розташовувати або за алфавітом, або за основними питаннями, що розкривають зміст роботи. Картки робочої картотеки використовують для складання списку літератури, тому бібліографічні описи на картках мають бути повними, відповідати вимогам стандарту ДСТУ 8302:2015. У Додатку Д містяться приклади оформлення списку використаних джерел відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Оформлення роботи. Курсова робота повинна бути виконана та оформлена з додержанням усіх технічних вимог до наукових робіт. Курсова робота оформлюється українською мовою. Текст роботи повинен бути набраний на комп'ютері та віддрукований на принтері на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman розміром 14 кегль. Абзац – міжрядковий інтервал: абзацний відступ – 1 см (не допускати створення абзацного відступу за допомогою клавіші Tab і знаків пропуску); міжрядковий інтервал – 1,5. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим – 30 мм, правим – 10 мм; верхнім і нижнім – 20 мм. Щільність тексту повинна бути однаковою у всій роботі. Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» – ВЕЛИКИМИ ЛІТЕРАМИ симетрично до тексту (вирівнювання по центру) – виділені напівжирним. Через один інтервал від заголовку структурної частини друкують заголовки підрозділів маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу та без підкреслень. Крапка в кінці заголовка не ставиться – виділені напівжирним. Кожний розділ слід розпочинати з нової сторінки з розривом сторінки (одночасне натискання клавіш Ctrl+Shift+дефіс). Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту та підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту. Кожний розділ роботи треба починати

з нової сторінки. Перенесення слів у заголовках не допускається. Крапки наприкінці заголовків не ставляться. Якщо заголовок складається з двох речень, їх відокремлюють крапкою. Розділи та підрозділи слід нумерувати арабськими цифрами.

Посилання на використання джерела подаються у квадратних дужках [], зазначається порядковий номер і сторінка цитованого джерела, напр. [2, с.31]. Скорочення на зразок т.ін., ХХІ ст., ініціали при прізвищах (напр.: В.О. Новак), назви населених пунктів на зразок м. Київ друкувати через нерозривний пробіл (одночасне натискання клавіш Ctrl+Shift+пробіл). Скорочення на зразок 90-ті, 1-го – з нерозривним дефісом (одночасне натискання клавіш Ctrl+Shift+дефіс). Використовувати лише такі лапки: «». Також слід розрізняти тире (–) та дефіс (-). В роботі використовувати лише такі маркери: – далі текст маленькими літерами. Скорочення слів не допускається, крім загальноприйнятих, при першому вживанні вони супроводжуються розшифровуванням. Наприклад, витрати на утримання та експлуатацію обладнання (далі – ВУЕО). Додатки оформлюють як продовження роботи/розділу на наступних після списку використаної літератури сторінках і розміщують їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок. У правому верхньому куті рядка над заголовком друкується «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, починаючи з літери А, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Вимоги до тексту в таблицях: шрифт Times New Roman, 12 кегль, інтервал між рядками – 1,0, відступи не допускаються. Таблицю бажано розміщати на одній сторінці. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку у верхньому правому куті вказується напр.: «Продовження табл. 2.1». Крім того, верхній рядок таблиці має містити заголовки стовпців.

Приклад:

Таблиця 3.1 – _____
назва таблиці

Усі графічні матеріали (ескізи, діаграми, графіки, схеми, фотографії, рисунки, креслення тощо) повинні мати однаковий підпис «Рисунок». Рисунки необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Рисунки, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Рисунок, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках. Якщо рисунки створені не автором роботи (здобувачем освіти), то необхідно при поданні їх у роботі дотримуватися вимог законодавства про авторські права і робити відповідні посилання. Рисунки нумерують в межах кожного розділу.

Приклад:

Рисунок В.1 – _____
назва рисунка

Номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера рисунка в цьому розділі, які відокремлюють крапкою, наприклад, «Рисунок 1.2» – другий рисунок першого розділу.

Приклад:

Рисунок 1.2 – _____
назва рисунка

Рисунки кожного додатка нумерують окремо. Номер рисунка додатка складається з позначки додатка та порядкового номера рисунка в додатку, відокремлених крапкою. Назва рисунка має відображати його зміст, бути конкретною та стислою. Якщо з тексту звіту зрозуміло зміст рисунка, його назву можна не наводити. За потреби пояснювальні дані до рисунка подають безпосередньо після графічного матеріалу перед назвою рисунка. Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним посередині рядка.

Курсова робота комплектується у такій послідовності:

- 1) титульний аркуш;
- 2) зміст;
- 3) вступ;
- 4) основна частина;
- 5) висновки;
- 6) список використаної літератури;
- 7) додатки (у разі необхідності).

Нумерація сторінок курсової роботи повинна бути наскрізною. На титульному аркуші, який вважається першою сторінкою, повинні бути вказані: назва закладу освіти, тема, прізвище автора та інші відомості, що ідентифікують курсову роботу (єдина форма титульного аркуша наведена у Додатку Д). Після титульного аркуша вміщується сторінка змісту, де наводиться перелік заголовків частин курсової роботи та вказуються номери сторінок, з яких вони починаються. Назви розділів у змісті й тексті мають бути однаковими.

Курсова робота має бути стилістично та граматично правильно оформлена. Стил ь викладання має бути науковим – строгим, стриманим, без вияву емоцій, чітким, без орфографічних і синтаксичних помилок. При побудові речень бажано використання дієслів, що стоять у невизначеноособистій формі, наприклад: «Вважається доцільним запропонувати ...», а не «Я пропоную ...». При викладенні матеріалу слід користуватися загальновизнаною управлінською термінологією, звертаючи увагу на точність її застосування та чіткість формулювань.

Захист роботи. Завершальним етапом виконання курсової роботи є її публічний захист. Захист складається з двох етапів: доповіді студента і відповідей на питання наукового керівника і комісії. Після завершення написання й оформлення курсової роботи здобувач освіти надсилає її керівнику (викладачу) для перевірки усіх необхідних вимог, але не пізніше ніж за тиждень до атестаційного заходу. Керівник виконану роботу надсилає для перевірки на плагіат відповідальній особі на відділенні «Молодших бакалаврів». Після отримання позитивного висновку (оригінальність роботи понад 70% з належними посиланнями на авторів та першоджерела, що використані у дослідженні) перевірки курсової роботи на плагіат здобувач освіти здає роздруковану, особисто підписану на титульному аркуші та у зброшурованому виді здає на відділення «Молодших бакалаврів» для рецензування керівником щодо можливості допуску роботи до захисту, але не пізніше ніж за три дні до захисту.

Результатом перевірки на рівень оригінальності курсової роботи є висновок із наведеним відсотком (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Рівень оригінальності курсової роботи, оцінка в балах та рекомендовані дії за отриманим висновком

Відсоток	Рівень оригінальності курсової роботи	Рекомендована дія	Оцінка в балах
понад 70%	високий	текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням. Курсова робота допускається до захисту.	9-10
від 65 до 70%	достатній	текст вважається оригінальним з деякими ознаками плагіату. Курсова робота допускається до захисту.	7-8
від 60 до 65%	задовільний	наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів. Матеріал потребує уваги наукового керівника. Курсова робота допускається до захисту.	6-7
менше 60%	низький	наявні істотні ознаки плагіату. Матеріал до розгляду не	0

		приймається. Курсова робота не допускається до захисту. Матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою повторною перевіркою на оригінальність доопрацювання твору.	
--	--	--	--

Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має високу, достатню та задовільну оригінальність тексту, допускається до її захисту. Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має низьку оригінальність тексту, допускається до захисту за умови доопрацювання курсової роботи та подальшої (нової) її перевірки на наявність запозичень. Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має низьку (неприйнятну) оригінальність тексту, не допускається до її захисту.

Перед початком написання курсової роботи кожен студент ознайомлюється із Положенням про академічну доброчесність у ВСП «Класичний фаховий коледж Сумського державного університету» (Додаток Б).

Нагадуємо, що порушенням академічної доброчесності вважається:

1) академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

2) самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

3) фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

4) фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

5) списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема, під час оцінювання результатів навчання;

6) обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу. Формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

7) хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

8) необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Якщо курсова робота допускається керівником (викладачем) до захисту, здобувач освіти отримує свою курсову роботу з рецензією напередодні, щоб своєчасно підготуватися до публічного захисту. До захисту здобувач освіти готує доповідь, яка демонструє результати дослідження, основні висновки, узагальнення і пропозиції. Рекомендована тривалість доповіді здобувача становить 8-10 хвилин. У виступі здобувач освіти повинен зосередитись на основних питаннях досліджуваної проблеми. При цьому основний акцент ставиться на висновках, які сформульовані відповідно до поставлених завдань дослідження. Під час захисту здобувач може використовувати презентації, що проявляються у формі таблиць, діаграм, схем. У процесі захисту курсової роботи оцінюється глибина знань здобувача освіти з досліджуваної проблеми, здатність проводити та презентувати дослідження, вміння оперувати термінами в межах досліджуваної проблеми, вміння вести дискусію, обґрунтовувати та відстоювати власну точку зору, відповідати на запитання комісії, а також володіти культурою усного, публічного виступу.

Узагальнені критерії оцінювання якості виконання курсової роботи та деталізовані бальні шкали наведено в четвертому розділі цих методичних вказівок. Якщо курсова робота попередньо отримує висновок щодо рівня оригінальності «незадовільно» та/або оцінюється рецензією-відгуком менше ніж у 60 балів, то вона повертається здобувачу освіти для доопрацювання. До переробленої курсової роботи, зданої на повторну перевірку, обов'язково додаються первісні зауваження.

4 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальна кількість балів за виконання курсової роботи (до захисту) – до 60 балів, за відповіді членів комісії під час захисту – до 40 балів.

Критерії оцінювання курсової роботи наведені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Критерії оцінювання курсової роботи

Критерій оцінювання		Оцінка в балах
1.	Актуальність теми і її обґрунтованість. Відповідність змісту темі та правильність (логічність, послідовність, взаємопов'язаність) побудови змісту. Чіткість сформульованої мети та задач дослідження.	0-5
2.	Повнота викладу теоретичного матеріалу. Достатність критичного огляду різних точок зору щодо досліджуваної теми, рівня аналізу стану питання та історичного огляду стосовно розвитку поставленої проблеми. Повнота подання вітчизняного та/або зарубіжного досвіду з проблематики дослідження.	0-10

3.	Якість узагальнення та систематизації матеріалу, аргументованість зроблених висновків проведеного дослідження	0-10
4.	Обсяг та адекватність джерельної бази з проблематики дослідження. Якість дотримання етики посилань.	0-10
5.	Наявність та доречність інформаційних матеріалів (таблиць, графіків, схем) при висвітленні основного змісту роботи.	0-5
6.	Рівень оригінальності проведеного дослідження (див. табл. 3.1)	0-10
5.	Якість оформлення, відповідність вимогам. Достатність обсягу (кількість сторінок) основної частини	0-10
6.	Логічність та обґрунтованість викладення змісту курсової роботи в доповіді студента на її захисті	0-20
7.	Аргументація відповідей на поставлені запитання під час захисту курсової роботи	0-20

Фіксація оцінки за курсову роботу здійснюється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Кількість рейтингових балів, що враховуються в основний рейтинг дисципліни «Менеджмент» за курсову роботу (при позитивному оцінюванні) становить 15,0 балів (див. табл. 4.2).

Таблиця 4.2 – Шкала оцінювання курсової роботи з переведенням у рейтингові бали, що враховуються в основний рейтинг дисципліни

ECTS	Бали	Рейтингові бали за курсову роботу (зараховуються в основний рейтинг дисципліни)	Зміст
A	90-100	15	відмінно
B	82-89	13	добре
C	74-81	11	добре
D	64-73	10	задовільно
E	60-63	9	задовільно (достатньо)
FX	35-59	5	незадовільно
F	0-34	0-4	незадовільно

Зауваження, що мали місце до змісту курсової роботи та її захисту, враховуються комісією за їх значимістю в оцінці за 100-бальною шкалою та оцінкою за шкалою ECTS.

ДОДАТОК А**Зразок заяви на написання курсової роботи****УЗГОДЖЕНО**

(підпис керівника)

Голові циклової комісії «Менеджмент»

(прізвище та ініціали голови циклової комісії)

студента ____ курсу групи _____
(аббревіатура групи)здобувача освітнього ступеню
молодшого бакалавра

(прізвище та ініціали здобувача вищої освіти)

ЗАЯВА

Прошу закріпити за мною тему курсової роботи «_____

»

Тема дослідження узгоджена з керівником (викладачем).

(дата)

(підпис)

ДОДАТОК Б**Зразок заяви про запобігання академічного плагіату**

Голові циклової комісії «Менеджмент»

(прізвище та ініціали голови циклової комісії)

студента ____ курсу групи _____
(аббревіатура групи)

здобувача освітнього ступеню
молодшого бакалавра

(прізвище та ініціали здобувача вищої освіти)

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність» у ВСП «Класичний фаховий коледж Сумського державного університету» від 2020 року.

Мною у ____ році підписано Декларацію про дотримання академічної доброчесності учасником освітнього процесу у ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ».

Усвідомлюю, що виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску курсової роботи до захисту та застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності.

(дата)

(підпис)

ДОДАТОК В**Рекомендована тематика курсових робіт**

1. Особливості формування історичних етапів еволюції теорії й практики менеджменту.
2. Зарубіжні моделі менеджменту та обґрунтування доцільності використання їх елементів у вітчизняній практиці.
3. Застосування загальних принципів механістичного підходу в управлінні сучасною організацією.
4. Вплив класичних та біхевіористичних теорій менеджменту на формування сучасної системи управління організацією.
5. Сутність ситуаційної концепції та доцільність використання її положень у практиці управління.
6. Становлення та розвиток вітчизняної науки та практики менеджменту та вплив їх особливостей на управлінську діяльність.
7. Організація як відкрита соціально-економічна система: дослідження системних компонентів і елементів.
8. Формальні організації і неформальні групи: механізм утворення та особливості управління.
9. Складові зовнішнього середовища організації та їх вплив на реалізацію стратегічних цілей.
10. Внутрішнє середовище організації як базовий чинник забезпечення ефективної діяльності.
11. Особливості аналізу зовнішнього та внутрішнього середовищ організації в стратегічному управлінні.
12. Функції управління: склад, зміст, ознаки виділення, механізм реалізації.
13. Визначення місії організації та її первинна реалізація на етапі формування організаційної структури.
14. Роль та сутність стратегічного планування в системі управління сучасною організацією.
15. Сфери ефективного застосування методів прогнозування основних параметрів діяльності організації.
16. Методи оцінки стратегічних альтернатив та вибору стратегії сучасної організації.
17. Оперативно-тактичні плани та бюджети як інструменти реалізації стратегічних планів і програм.
18. Сутність та принципи побудови організаційних структур управління.

19. Особливості використання централізованих та децентралізованих організаційних структур в управлінні сучасною організацією.
20. Порівняльна характеристика основних теорій мотивації та особливості їх реалізації у практиці вітчизняного управління.
21. Система методів морального стимулювання персоналу організації й основні підходи до її ефективної побудови.
22. Аналіз, оцінка й основні форми матеріального стимулювання персоналу організації.
23. Сутність і зміст контролю в управлінні та його місце в забезпеченні ефективного функціонування організації.
24. Сутність концепції контролінгу та використання її положень у практиці управління.
25. Методи прийняття управлінських рішень.
26. Сутність, технологія прийняття і реалізації колективних рішень.
27. Особливості прийняття управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності.
28. Особливості застосування індивідуального або групового прийняття управлінських рішень з урахуванням ситуаційних факторів.
29. Теорія та практика управління комунікаціями в сучасній організації.
30. Визначення проблем у комунікаційних системах організації й основні напрями їх вирішення.
31. Забезпечення ефективності обміну інформацією в організації та пошук методів її підвищення.
32. Організація діяльності керівника та вплив стилю керівництва на результати роботи організації.
33. Професійні якості керівника і оцінка ефективності їх реалізації в управлінні сучасною організацією.
34. Удосконалювання методів і системи оцінки управлінських кадрів.
35. Методика формування та реалізація кар'єрної стратегії менеджера.
36. Делегування повноважень як інструмент раціональної побудови управлінської діяльності.
37. Людські ресурси – як основа HR менеджменту організації.
38. Методи і засоби вивчення особистості при підборі і розміщенні управлінських кадрів організації.
39. Технології тайм-менеджменту в управлінській діяльності.
40. Зміст та складові управління соціально-психологічним кліматом в організації.
41. Типологія і функції конфліктів та методи їх вирішення.

- 42. Попередження та вирішення конфліктів як інструмент запобігання економічних, соціальних і психологічних втрат в межах організаціях.
- 43. Ефективність менеджменту організації і способи її оцінки.
- 44. Формування і розвиток організаційної культури як чинника ефективного управління в організації.
- 45. Підвищення соціальної відповідальності та професійна етика у сучасному менеджменті.

ДОДАТОК Г

Зразок оформлення плану (змісту) курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗМІСТ ПРИЙНЯТТЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА ГРУПОВИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	5
1.1 Понятійно-категоріальний апарат дослідження	5
1.2 Порівняльна характеристика групових та індивідуальних форм прийняття рішень	6
1.3 Методи індивідуального та групового прийняття рішень	10
РОЗДІЛ 2 ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ З УРАХУВАННЯМ СИТУАЦІЙНИХ ФАКТОРІВ	14
2.1 Фактори, які впливають на прийняття управлінських рішень	14
2.2 Особливості прийняття рішення в ситуаціях дії людського фактора	18
2.3 Системний та ситуаційний підходи до управлінських рішень	21
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29

ДОДАТОК Д

Приклади оформлення бібліографічного опису списку використаної літератури, що наводять у курсовій роботі

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автори	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автори	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять та більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрущенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агроекол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с
Багатотомні видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В.В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І.Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М.Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5-15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103-108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. Кооперативні читання: 2013 рік : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4-6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87-91.
Статті з продовжуючих та періодичних видань	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка</i> . Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31-34. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i> . 2016. № 6. С. 23-28.

	Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i> . 2017. № 1, т. 2. С. 45-58. Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i> . 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259-271.
Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017). Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. Ефективна економіка. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.08.2021). Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i> . 2012. Vol. 36, № 5. P. 561-570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 30.08.2021). Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i> . 2009. Vol. 42, № 5. P. 856-874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).
Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21-42.
Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ...

	д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агроекол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.
Монографії	Климчук В.О. Мотиваційний дискурс особистості: на шляху до соціальної психології мотивації : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 290 с.

ДОДАТОК

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

**Класичний фаховий коледж
Сумського державного університету**

Циклова комісія «Менеджмент»

КУРСОВА РОБОТА

**з навчальної дисципліни
«Менеджмент»**

на тему: _____

(зазначається тема дослідження повністю без скорочень)

Виконав здобувач вищої освіти ступеня
«молодший бакалавр»

(прізвище та ініціали здобувача освіти)

____ курсу, _____ групи
Освітньо-професійної програми
«Менеджмент організацій»
Спеціальності 073 Менеджмент
Керівник

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала: _____

Бали: _____

Оцінка ECTS: _____

Члени комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Конотоп 202_ р.